



## OTVORENO PISMO

### **Globalne zajednice kreativaca, autora i izvođača, zahtijevaju uspostavu kreativnih prava u širenju umjetne inteligencije**

Uz širenje umjetne inteligencije (AI), treba osigurati poštovanje umjetnika, autora i izvođača, ljudska kreativnost treba biti zaštićena, načela autorskih prava ostati čvrsta, a poštene prakse licenciranja razvijene i implementirane. Istodobno, treba usvojiti globalna rješenja kako bi se osiguralo da AI tvrtke plaćaju umjetnike, izvođače i autore čija djela iskorištavaju.

Napredak umjetne inteligencije je brz i bez presedana. Vlade diljem svijeta prepoznaju razmjere i potencijalne utjecaje upotrebe umjetne inteligencije na naše svakodnevne živote, te su kao takve dale prioritet mjerama za zaštitu interesa javnosti u cjelini, dok također nastoje očuvati inovacije i tehnološki napredak.

Kulturni sektor i međunarodna kreativna zajednica su među onima na koje će neobuzdani razvoj i otvorena uporaba generativnih modela umjetne inteligencije najviše utjecati. Kreativci, autori i izvođači upoznali su kreatore politika diljem svijeta da se njihova djela i izvedbe koriste za treniranje umjetne inteligencije bez njihova ovlaštenja, naknade ili čak priznanja, vrlo često pod krinkom "istraživanja". Nadalje, postoji opći društveni osjećaj nelagode u vezi s djelima generiranim umjetnom inteligencijom i prijevarom predstavljanja AI djela kao djela ljudske kreativnosti.

Kulturni sektor i međunarodna kreativna zajednica ističu da postoji niz korisnih i važnih svrha u koje se općenito AI trenutno primjenjuje. Međutim, u slučaju generativne umjetne inteligencije postoji jasna i hitna potreba da kreatori politika diljem svijeta poduzmu određene mjere te prilagode i poboljšaju trenutne regulatorne režime. Imperativ je da kulturni sektor i međunarodna kreativna zajednica budu prisutni u tim političkim raspravama, kako bi se osiguralo da su njihovi interesi uključeni i, zauzvrat, da su sustavi umjetne inteligencije transparentni, etični, poštene i zakoniti.

Dolje potpisane organizacije i subjekti, koji predstavljaju više od 6 milijuna umjetnika, autora, izvođača i izdavača širom svijeta, pozivaju vlade diljem svijeta i donositelje odluka da se obvežu na razvoj i usvajanje politika i zakona koji su u skladu sa sljedećih sedam načela:

#### **1. Prava autora i izvođača moraju se podržati i zaštititi kada ih iskorištavaju sustavi umjetne inteligencije**

AI sustavi analiziraju, rudare i iskorištavaju ogromne količine podataka, obično bez autorizacije. Ovi skupovi podataka sastoje se od glazbenih, književnih, vizualnih i audiovizualnih djela i izvedbi zaštićenih autorskim pravom. Ta autorska djela i skupovi podataka imaju vrijednost, a autori i izvođači trebali bi biti u poziciji odobriti ili zabraniti iskorištavanje svojih djela i izvedbi te dobiti naknadu za takvu upotrebu.

## **2. Omogućiti i poduprijeti licenciranje**

Rješenja za licenciranje trebala bi biti dostupna za sve moguće vrste iskorištavanja autorskih djela, izvedbi i podataka od strane AI sustava. To bi potaknulo otvorenu razmjenu između inovatora koji trebaju podatke te autora i izvođača koji žele razumjeti kako i u kojoj mjeri će se njihova djela koristiti.

## **3. Izbjegavati iznimke za rudarenje teksta i podataka, a kojima se isključuje nositelje prava**

Treba izbjegavati uvođenje iznimaka, pa i za rudarenje teksta i podataka (TDM), koje sustavima umjetne inteligencije dopuštaju iskorištavanje djela i izvedbi zaštićenih autorskim pravima bez autorizacije ili naknade. Trebalo bi razjasniti neke postojeće iznimke kako bi se osigurala pravna sigurnost za autore i izvođače, kao i za one koji razvijaju sustave umjetne inteligencije i koji žele imati koristi od takvih podataka.

## **4. Odati priznanje za kreativnost umjetnika**

Autori i izvođači moraju imati pravo na dobivanje priznanja i zasluga kada su njihova djela i izvedbe iskorištavali sustavi umjetne inteligencije.

## **5. Primjena obveze transparentnosti kako bi se osigurale pravednije prakse umjetne inteligencije**

Trebale bi se primjenjivati zakonske obveze koje se odnose na otkrivanje informacija. One bi trebale obuhvaćati (i) otkrivanje informacija o korištenju kreativnih djela i izvedbi od strane sustava umjetne inteligencije, na takav način da se omogući sljedivost i licenciranje, odnosno identifikaciju djela i izvedbi koje generiraju sustavi umjetne inteligencije. Time će se osigurati poštenu pristup prema umjetnicima, autorima i izvođačima kao i prema konzumentima kreativnog sadržaja.

## **6. Pravna odgovornost za AI operatere**

Za tvrtke koje se bave razvojem umjetne inteligencije trebali bi postojati zakonski zahtjevi za vođenje relevantnih evidencija. Također bi trebala postojati učinkovita odgovornost operatera umjetne inteligencije za aktivnosti i rezultate kojima se krše prava autora, izvođača i nositelja prava.

## **7. AI je samo instrument u službi ljudske kreativnosti, a međunarodno razumijevanje prava to bi trebalo ojačati**

Modele umjetne inteligencije treba promatrati jednostavno kao instrument u službi ljudske kreativnosti. Iako postoji spektar mogućih razina interakcija između ljudi i umjetne inteligencije koje treba uzeti u obzir pri definiranju zaštite djela i izvedbi, kreatori politika trebali bi jasno dati do znanja da potpuno autonomna djela generirana umjetnom inteligencijom ne mogu imati koristi od iste razine zaštite kao djela stvorena od strane ljudi. Ova bi tema trebala biti hitan prioritet i te bi se globalna rasprava o tome trebala što prije pokrenuti.

### **POTPISNICI:**

**AEPO-ARTIS** okuplja europska udruženja za kolektivno ostvarivanje prava umjetnika izvođača, glumaca, glazbenika, plesača i pjevača. [www.aepo-artis.org](http://www.aepo-artis.org)

**ALCAM**, Savez latinoameričkih skladatelja i tekstopisaca, organizacija je koju čine samo autori i skladatelji Latinske Amerike. [www.alcamusica.org](http://www.alcamusica.org).

**AMA**, Afrička glazbena akademija, [www.africanmusicacademy.org](http://www.africanmusicacademy.org)

**APMA**, Asia-Pacific Music Creators Alliance, [www.musiccreatorsap.org](http://www.musiccreatorsap.org).

**CIAGP**, Međunarodno vijeće autora grafičkih, plastičnih i fotografskih umjetnosti, [www.ciagp.org](http://www.ciagp.org)

**CIAM**, Međunarodno vijeće glazbenih autora, [www.ciamcreators.org](http://www.ciamcreators.org).

**CISAC**, Međunarodna konfederacija društava autora i skladatelja, [www.cisac.org](http://www.cisac.org).

**ECSA**, Europski savez skladatelja i tekstopisaca, [www.composeralliance.org](http://www.composeralliance.org)

**IMPF**, Međunarodna federacija neovisnih glazbenih izdavača, [www.impforum.org](http://www.impforum.org).

**MCNA**, Savez nezavisnih organizacija tekstopisaca i skladatelja u Sjevernoj Americi, [www.musiccreatorsna.org](http://www.musiccreatorsna.org).

**SCAPR**, međunarodno Vijeće društava za kolektivno ostvarivanje prava izvođača, [www.scapr.org](http://www.scapr.org).